

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Αθήνα, 26/5/2026

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Στο επίκεντρο η Συνταγματική Αναθεώρηση και η θεσμική ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Με ιδιαίτερη επιτυχία πραγματοποιήθηκε σήμερα η ημερίδα της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας με θέμα: «Αναθεώρηση του Συντάγματος – Προκλήσεις και Προοπτικές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση», στην Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων, στο Αμφιθέατρο «Μιλτιάδης Έβερτ».

Η ημερίδα αποτέλεσε μια σημαντική θεσμική πρωτοβουλία της ΚΕΔΕ, με στόχο την ανάδειξη των θέσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ενόψει της συζήτησης για την επόμενη συνταγματική αναθεώρηση, με επίκεντρο την αναβάθμιση του ρόλου των δήμων, την ενίσχυση της Διοικητικής και Οικονομικής τους Αυτοτέλειας και τη σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ Κράτους και Αυτοδιοίκησης.

Τις εργασίες της ημερίδας χαιρέτισαν ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ και Δήμαρχος Αμπελοκήπων-Μενεμένης κ. Λάζαρος Κυρίζογλου, ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Χάρης Δούκας, ο Αναπληρωτής Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ. Χάρης Μπονάνος εκπροσωπώντας τον Πρόεδρο της ΕΝΠΕ κ. Γιώργο Χατζημάρκο.

Την κήρυξη των εργασιών πραγματοποίησε ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων **κ. Νικήτας Κακλαμάνης**, ο οποίος ανέφερε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να αποτελεί έναν ισχυρό πυλώνα δημοκρατίας με διακριτές αρμοδιότητες, αυτοτέλεια και λογοδοσία. «Η ενίσχυση της Αυτοδιοίκησης δεν είναι θεωρητικό αίτημα. Είναι πρακτική αναγκαιότητα», σημείωσε χαρακτηριστικά, αξιοποιώντας και την προσωπική του εμπειρία από τη θητεία του ως Δήμαρχος Αθηναίων και ως Πρόεδρος της ΚΕΔΕ.

Ο Πρόεδρος της Βουλής ανέδειξε ως βασικές προτεραιότητες της επικείμενης Συνταγματικής Αναθεώρησης τη σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κράτους και Αυτοδιοίκησης, την ενίσχυση της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ, τη θεσμική ενδυνάμωση της λογοδοσίας και της διαφάνειας, καθώς και την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών μέσω μορφών συμμετοχικής δημοκρατίας.

Παράλληλα, τόνισε ότι η αναθεώρηση του Συντάγματος δεν πρέπει να υπηρετεί πρόσκαιρες σκοπιμότητες, αλλά να διαμορφώσει ένα σταθερό και μακροπρόθεσμα λειτουργικό θεσμικό

πλαίσιο για το μέλλον της χώρας, ενισχύοντας τη δημοκρατία, τη θεσμική ισορροπία και την αποτελεσματικότητα του κράτους.

«Σε μια εποχή πολλαπλών προκλήσεων, η ανάγκη για ισχυρούς και λειτουργικούς θεσμούς είναι πιο επιτακτική από ποτέ», υπογράμμισε, εκφράζοντας τη βεβαιότητα ότι η ημερίδα της ΚΕΔΕ θα συμβάλει ουσιαστικά στον δημόσιο διάλογο για τη συνταγματική αναθεώρηση.

Λ. Κυρίζογλου: «Η Συνταγματική Αναθεώρηση πρέπει να αποτελέσει αφετηρία μιας βαθιάς διοικητικής μεταρρύθμισης»

Στην κεντρική του εισήγηση, ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ **κ. Λάζαρος Κυρίζογλου** υπογράμμισε ότι η συζήτηση για τη συνταγματική αναθεώρηση αφορά τον συνολικό επαναπροσδιορισμό της σχέσης Κράτους, Αυτοδιοίκησης και Πολιτών, επισημαίνοντας ότι το Σύνταγμα οφείλει να λειτουργεί ως θεσμικό πλαίσιο ενότητας, δημοκρατίας και κοινωνικής συνοχής.

Όπως ανέφερε, η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει θεσμικό καθήκον να συμμετέχει ενεργά στον δημόσιο διάλογο για την αναθεώρηση του Συντάγματος, καταθέτοντας τεκμηριωμένες θέσεις για τη λειτουργία του κράτους και των δημοκρατικών θεσμών.

«Το Σύνταγμα είναι υπόθεση που αφορά όλους. Όχι μόνο ως προς τη νομική του διατύπωση, αλλά κυρίως ως προς την πολιτική του κατεύθυνση, τις αξίες που υπηρετεί και το βάθος των αλλαγών που προωθεί», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ τόνισε ότι η ΚΕΔΕ υποστηρίζει διαχρονικά την ανάγκη προώθησης μιας ολοκληρωμένης Διοικητικής Μεταρρύθμισης, που θα ενισχύει τον επιτελικό ρόλο της Κεντρικής Διοίκησης και θα προωθεί την ουσιαστική αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και πόρων προς την Αυτοδιοίκηση.

Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στην ανάγκη ενίσχυσης της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας των Δήμων, επισημαίνοντας ότι κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων πρέπει να συνοδεύεται από τους αντίστοιχους οικονομικούς πόρους και τα αναγκαία διοικητικά εργαλεία.

Παράλληλα, ανέδειξε τη σημασία της Ευρωπαϊκής Χάρτας Τοπικής Αυτονομίας ως βασικού ευρωπαϊκού θεσμικού κεκτημένου, το οποίο –όπως σημείωσε– πρέπει να αξιοποιηθεί ως σημείο αναφοράς για τη διαμόρφωση ενός σύγχρονου μοντέλου πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Ο κ. Κυρίζογλου υπενθύμισε ότι η ΚΕΔΕ ήδη από τον Φεβρουάριο του 2026 είχε χαιρετίσει την έναρξη της διαδικασίας συνταγματικής αναθεώρησης ως σημαντικό βήμα για τον αναγκαίο θεσμικό εκσυγχρονισμό της χώρας, ενώ στη συνέχεια δημοσιοποίησε αρχικό κείμενο προτάσεων και προχώρησε στη διοργάνωση της σημερινής ημερίδας, με στόχο τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης και τεκμηριωμένης πρότασης της Αυτοδιοίκησης.

«Το Σύνταγμα πρέπει να ενώνει και όχι να διχάζει την ελληνική κοινωνία. Να εμπνέει τους πολίτες και να θωρακίζει τη δημοκρατική λειτουργία των θεσμών», υπογράμμισε κλείνοντας την εισήγησή του.

Στο επίκεντρο το άρθρο 102, η Ευρωπαϊκή Χάρτα Τοπικής Αυτονομίας και η οικονομική αυτοτέλεια

Κατά τη διάρκεια της ημερίδας αναπτύχθηκαν εισηγήσεις και παρεμβάσεις για τη θέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο ισχύον συνταγματικό πλαίσιο, με ιδιαίτερη αναφορά στο άρθρο 102 του Συντάγματος, στις αρχές της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας, στην Ευρωπαϊκή Χάρτα Τοπικής Αυτονομίας, καθώς και στην ανάγκη ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε η παρέμβαση του Προέδρου του Τμήματος Τοπικών Αρχών του Κογκρέσου του Συμβουλίου της Ευρώπης **κ. Κωνσταντίνου Κουκά**, ο οποίος ανέδειξε τη σημασία του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως θεμελιώδους θεσμικού κεκτημένου της ευρωπαϊκής δημοκρατίας.

Ο κ. Κουκάς επισήμανε ότι ο νέος Κώδικας Τοπικής Αυτοδιοίκησης περιλαμβάνει σημαντικά βήματα θεσμικού εκσυγχρονισμού και εναρμόνισης της χώρας με τις ευρωπαϊκές αρχές της τοπικής δημοκρατίας. Παράλληλα, ανέδειξε τη σημασία που αποκτά σήμερα η συζήτηση για την ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επισημαίνοντας ότι σε ολόκληρη την Ευρώπη βρίσκεται πλέον σε εξέλιξη ένας ευρύτερος διάλογος για ένα νέο δημοκρατικό συμβόλαιο μεταξύ πολιτών και θεσμών.

Όπως σημείωσε, το ίδιο το Συμβούλιο της Ευρώπης, μέσα από την πρωτοβουλία «New Democratic Pact for Europe», αναγνωρίζει ότι η Ευρώπη αντιμετωπίζει μια σοβαρή κρίση εμπιστοσύνης προς τη δημοκρατία και τους θεσμούς, γεγονός που επαναφέρει στο επίκεντρο την ανάγκη για περισσότερη συμμετοχή των πολιτών, μεγαλύτερη εγγύτητα στη λήψη αποφάσεων, ισχυρότερη λογοδοσία και ενδυνάμωση της τοπικής δημοκρατίας. «Η αποκέντρωση δεν είναι απλώς μια διοικητική μεταρρύθμιση. Είναι εγγύηση δημοκρατίας», υπογράμμισε χαρακτηριστικά.

Στη θεματική «Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Επόμενη Συνταγματική Αναθεώρηση», εισηγήθηκε ο **κ. Ευριπίδης Στυλιανίδης**, Βουλευτής Ροδόπης της Νέας Δημοκρατίας, Αναπληρωτής Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, εισηγητής της πλειοψηφίας για τη Συνταγματική Αναθεώρηση, ο οποίος αναγνώρισε τη θεσμική πρωτοβουλία και την ετοιμότητα της ΚΕΔΕ να συμμετάσχει ενεργά στον δημόσιο διάλογο για τη συνταγματική αναθεώρηση. Όπως επισήμανε, η ΚΕΔΕ υπήρξε ο πρώτος θεσμικός και κοινωνικός φορέας που άνοιξε δημόσια τη συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος, καταθέτοντας συγκεκριμένη πρόταση για τη συμπερίληψη των άρθρων 101 και 102 στις αναθεωρητέες διατάξεις, συνοδευόμενη από πλήρη τεκμηρίωση στη βάση του εθνικού και του ευρωπαϊκού δικαίου. Παράλληλα, χαρακτήρισε τη συνταγματική αναθεώρηση ως την κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία, μέσα από την οποία δοκιμάζεται η δυνατότητα του πολιτικού συστήματος να διαλέγεται υπεύθυνα, νηφάλια και επιστημονικά τεκμηριωμένα, οικοδομώντας συναινέσεις με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον. «Η συνταγματική αναθεώρηση μάς δίνει τη δυνατότητα να επιχειρήσουμε μια ουσιαστική επανεκκίνηση και στον χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης», σημείωσε χαρακτηριστικά, επισημαίνοντας ότι προτεραιότητα πρέπει να είναι όχι οι κομματικές σκοπιμότητες, αλλά το συμφέρον της Αυτοδιοίκησης και της χώρας.

Ακολούθως ο **κ. Παναγιώτης Δουδωνής**, Βουλευτής Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ – Κινήματος Αλλαγής και Δρ. Συνταγματολόγος, τόνισε πως σαν κόμμα θα καταθέσουν τις δικές τους προτάσεις στο πλαίσιο της Αναθεώρησης του Συντάγματος κάνοντας μια πρώτη ανάγνωση σε αυτές για συγκεκριμένα άρθρα που αφορούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Έκανε σαφές μεταξύ άλλων, ότι θεωρείται προαπαιτούμενο και για τον ίδιο η οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ. «Ξέρω ότι η ΚΕΔΕ έχει ήδη προτάσεις για την αναθεώρηση του άρθρου 101» ανέφερε χαρακτηριστικά.

Ο **κ. Σπύρος Βλαχόπουλος**, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ, ανέδειξε τον κομβικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη λειτουργία της δημοκρατίας, επισημαίνοντας ότι η συζήτηση για τη συνταγματική αναθεώρηση συνδέεται άμεσα με το μοντέλο αποκέντρωσης και άσκησης δημόσιας εξουσίας στη χώρα. Κατά την παρέμβασή του αναφέρθηκε σε κρίσιμα ζητήματα που αφορούν την κατανομή των τοπικών αρμοδιοτήτων, την έννοια των τοπικών υποθέσεων, το πλαίσιο εποπτείας επί των ΟΤΑ, την έλλειψη προσωπικού καθώς και τη λειτουργία των νομικών προσώπων της Αυτοδιοίκησης.

Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στο ζήτημα της οικονομικής αυτοτέλειας των Δήμων, υπογραμμίζοντας ότι θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα οι ΟΤΑ να μπορούν, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και μέσα σε ένα σαφές θεσμικό και ελεγκτικό πλαίσιο, να επιβάλλουν οικονομικά βάρη που θα αποδίδονται απευθείας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και δεν θα περιορίζονται αποκλειστικά στα ανταποδοτικά τέλη, σημειώνοντας χαρακτηριστικά ότι «ο μεγάλος σταυρός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σήμερα είναι η διάκριση μεταξύ φόρου και ανταποδοτικού τέλους» που δημιουργεί σημαντικούς περιορισμούς στη χρηματοδοτική ευελιξία των Δήμων.

Παράλληλα, ανέδειξε την ανάγκη επαναξιολόγησης του αποκεντρωτικού μοντέλου της χώρας, όπως αυτό αποτυπώνεται στο άρθρο 101 του Συντάγματος, επισημαίνοντας ότι το υφιστάμενο σύστημα αποκεντρωμένης διοίκησης δεν έχει λειτουργήσει αποτελεσματικά ως προς την άσκηση αρμοδιοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, υποστήριξε ότι σημαντικό μέρος των αρμοδιοτήτων της αποκεντρωμένης διοίκησης θα πρέπει να μεταφερθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ενώ οι αποκεντρωμένες διοικήσεις θα πρέπει να λειτουργούν κυρίως ως αποτελεσματικοί και επαρκώς στελεχωμένοι μηχανισμοί ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ και τάχθηκε υπέρ της θέσπισης πιο απλών, σύντομων και καθαρών διαδικασιών ελέγχου νομιμότητας αναφορικά με το σύστημα εποπτείας των ΟΤΑ.

Για την «Τοπική Αυτοδιοίκηση στο ισχύον Συνταγματικό Πλαίσιο» μίλησε ο **κ. Προκόπης Παυλόπουλος**, τέως Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ, ο οποίος ανέδειξε ως βασικό πρόβλημα όχι την έλλειψη συνταγματικών προβλέψεων για την Αυτοδιοίκηση, αλλά τη μη συνεπή εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 101 και 102 του Συντάγματος στην πράξη.

Κατά την παρέμβασή του αναφέρθηκε εκτενώς στις θεσμικές τομές που εισήγαγε το Σύνταγμα του 1975 για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, επισημαίνοντας ότι οι προβλέψεις για τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ είναι ήδη ιδιαίτερα ισχυρές και πλήρεις σε επίπεδο συνταγματικής κατοχύρωσης.

Όπως σημείωσε, η έννοια της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας διαφέρει ουσιαδώς από την έννοια της αυτονομίας και πρέπει να προσεγγίζεται με βάση τις ιδιαιτερότητες του ελληνικού

διοικητικού συστήματος και της γεωγραφικής φυσιογνωμίας της χώρας. Ο κ. Παυλόπουλος υπογράμμισε ότι η διοικητική αυτοτέλεια των Δήμων συνδέεται άμεσα με την ουσιαστική άσκηση τοπικών αρμοδιοτήτων και τη δυνατότητα διαχείρισης των τοπικών υποθέσεων, επισημαίνοντας ότι κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από το κράτος προς την Αυτοδιοίκηση πρέπει υποχρεωτικά να συνοδεύεται από τους αντίστοιχους οικονομικούς πόρους.

Παράλληλα, άσκησε κριτική στη διαχρονική αδυναμία εφαρμογής των συνταγματικών προβλέψεων στην πράξη, σημειώνοντας ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση παραμένει χωρίς επαρκείς οικονομικούς πόρους, προσωπικό και αναγκαίες υποδομές.

«Οι συνταγματικές διατάξεις είναι πληρέστερες. Το ζήτημα είναι αν εφαρμόστηκαν», σημείωσε χαρακτηριστικά, προσθέτοντας ότι «με ευνοχισμένους ΟΤΑ δεν μπορεί να υπάρξει μέλλον». Ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας έκανε επίσης λόγο για ουσιαστική αποτυχία του αποκεντρωτικού μοντέλου στη χώρα, επισημαίνοντας ότι στην πράξη δεν λειτουργεί αποτελεσματικά ένα πραγματικά αποκεντρωμένο διοικητικό σύστημα.

Κλείνοντας, τόνισε την ανάγκη εξορθολογισμού του νομοθετικού πλαισίου και διασφάλισης της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής, ώστε η Τοπική Αυτοδιοίκηση να μπορέσει να ασκήσει ουσιαστικά τον θεσμικό της ρόλο.

Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκε και ο **κ. Ευάγγελος Βενιζέλος**, πρώην Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης και Ομότιμος Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου του ΑΠΘ, ο οποίος υπογράμμισε ότι βασική προϋπόθεση κάθε συζήτησης για συνταγματική αναθεώρηση είναι πρωτίστως ο ουσιαστικός σεβασμός και η συνεπής εφαρμογή του ίδιου του Συντάγματος.

Κατά την παρέμβασή του αναφέρθηκε εκτενώς στη συνταγματική αναθεώρηση του 2001 και στις σημαντικές θεσμικές τομές που εισήχθησαν τότε υπέρ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επισημαίνοντας ότι η Αυτοδιοίκηση αποτελεί θεσμό της ενεργού διοίκησης και βρίσκεται πιο κοντά από κάθε άλλο επίπεδο διακυβέρνησης στην αρχή της επικουρικότητας. Ο κ. Βενιζέλος ανέδειξε τη σημασία του τεκμηρίου αρμοδιότητας των ΟΤΑ, της δυνατότητας μεταφοράς κρατικών αρμοδιοτήτων προς την Αυτοδιοίκηση, αλλά και της έννοιας των τοπικών υποθέσεων ως θεμελιώδους πυλώνα της αυτοδιοικητικής λειτουργίας.

Παράλληλα, επισήμανε ότι στο άρθρο 102 του Συντάγματος υπάρχουν ακόμη σημαντικά και αναξιοποίητα ερμηνευτικά και κανονιστικά περιθώρια, αναφερόμενος ιδιαίτερα στη δυνατότητα συγκρότησης συνδέσμων ΟΤΑ για την υλοποίηση υπερτοπικών έργων, ειδικών λειτουργιών και κοινών αρμοδιοτήτων, όπως προβλεπόταν ήδη από το Σύνταγμα του 1975.

Όπως υπογράμμισε, η παράλληλη εξέλιξη της συζήτησης για τη συνταγματική αναθεώρηση και του νέου Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί μια ιδιαίτερα θετική συγκυρία για τον συνολικό επαναπροσδιορισμό του ρόλου της Αυτοδιοίκησης.

Ο κ. Βενιζέλος στάθηκε ιδιαίτερα και στις νέες προκλήσεις που καλείται να διαχειριστεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη σύγχρονη εποχή, αναφερόμενος στην πολιτική προστασία υπό τις συνθήκες της κλιματικής κρίσης, στην κοινωνική συνοχή και συμπερίληψη, καθώς και στις επιπτώσεις της τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης στη λειτουργία των τοπικών κοινωνιών. «Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι το επίπεδο διακυβέρνησης που βρίσκεται εγγύτερα στον πολίτη και καλείται

να δώσει έξυπνες, ευαίσθητες και αποτελεσματικές απαντήσεις στα νέα κοινωνικά προβλήματα», σημείωσε χαρακτηριστικά, τονίζοντας την ανάγκη η συνταγματική υποδομή της χώρας να εξειδικευθεί με πιο στοχευμένο τρόπο υπέρ της Αυτοδιοίκησης.

Κλείνοντας τις εργασίες της ημερίδας, ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ κ. Λάζαρος Κυρίζογλου, σημείωσε χαρακτηριστικά «Στόχος μας είναι να βάλουμε την Αυτοδιοίκηση στο κέντρο βάρους της δημόσιας συζήτησης».

Τον συντονισμό των εργασιών είχε ο δημοσιογράφος κ. Άρης Ραβανός, ενώ παρόντες ήταν ο κ. Δημήτρης Κάρναβος, Γενικός Γραμματέας ΥΠΕΣ, και η κ. Γιώτα Πούλου, Βουλευτής Βοιωτίας.

Η ΚΕΔΕ, μέσα από την ημερίδα, επιβεβαίωσε ότι συμμετέχει ενεργά και τεκμηριωμένα στον δημόσιο διάλογο για τη συνταγματική αναθεώρηση, καταθέτοντας συγκεκριμένες θέσεις για μια Αυτοδιοίκηση ισχυρή, σύγχρονη, αποτελεσματική και θεσμικά κατοχυρωμένη.

Επισυνάπτεται η εισήγηση του Προέδρου της ΚΕΔΕ κ. Λάζαρου Κυρίζογλου.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ